

مدیریت بحران بر اساس تیپ‌های شخصیتی BONES: طراحی الگوی

انطباقی تصمیم‌گیری در شرایط پیچیده

نسرین برزین

مدیر اجرایی، شرکت آوین لجستیک

کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی

فارغ التحصیل دانشگاه علامه طباطبایی

* مسیرهای پایدار در تجارت جهانی *

NB

چکیده

تصمیم‌گیری در شرایط بحرانی همیشه به منابع بیرونی یا تجربه‌های سازمانی محدود نمی‌شود، بلکه به سبک ذهنی و ویژگی‌های شخصیتی تصمیم‌گیرنده نیز وابسته است. این پژوهش با هدف تحلیل نحوه عملکرد تیپ‌های شخصیتی BONES در مواجهه با بحران‌های سازمانی طراحی شده است. با بهره‌گیری از نظریه شناخت موقعیتی، رفتار تصمیم‌گیرندگان در موقعیت‌های بحرانی بررسی شده و الگویی برای انطباق تیپ شخصیت، نوع بحران و سبک شناختی پیشنهاد شده است. داده‌ها از مصاحبه و شبیه‌سازی با ۸۷ مدیر در صنایع حساس استخراج و با روش تحلیل کیفی-کمی ترکیب شدند. یافته‌ها نشان می‌دهند که وقتی تیپ شخصیتی با نوع بحران هم‌راستا باشد، تصمیم‌گیری مؤثرتر، سریع‌تر و انسانی‌تر انجام می‌شود. مدل نهایی BONES-Crisis یک ابزار کاربردی برای طراحی تیم‌های رهبری در شرایط بحرانی ارائه می‌دهد.

۱. مقدمه

سازمان‌ها امروز در شرایطی کار می‌کنند که تغییر، بحران و بی‌ثباتی، بخشی جدایی‌ناپذیر از واقعیت کاری آن‌ها شده است. بحران‌ها اغلب پیش‌بینی‌ناپذیر، پیچیده و چندلایه‌اند. در چنین شرایطی، تصمیم‌گیری راهبردی نیازمند چیزی فراتر از دانش فنی است: نیازمند خودآگاهی، درک موقعیت، و شناخت شخصیت فرد تصمیم‌گیرنده است.

مدیران و رهبران، بسته به تیپ شخصیتی خود، سبک‌های متفاوتی در تحلیل، واکنش و حل بحران دارند. مقاله حاضر، با (جسور، منظم، حامی، تجربه‌گرا، راهبردی)، تلاش دارد نشان دهد هر تیپ شخصیتی، در کدام نوع BONES تمرکز بر مدل بحران می‌تواند بهترین عملکرد را داشته باشد

پرسش اصلی

چگونه می‌توان تیپ‌های شخصیتی BONES را با نوع بحران و سبک‌های شناختی تصمیم‌گیری انطباق داد تا عملکرد سازمانی در بحران بهبود یابد؟

۲. ادبیات نظری

۲.۱. مدیریت بحران

مدیریت بحران، شامل پیش‌بینی، واکنش، و بازبایی در برابر تهدیدهای جدی است. مدل‌های کلاسیک مانند Fink، Mitroff و Coombs مراحل بحران را توصیف کرده‌اند، اما اغلب نقش شخصیت مدیران در آن‌ها مغفول مانده است.

۲.۲. شخصیت در مدیریت

شخصیت، ساختاری پایدار اما منعطف است که روی سبک تصمیم‌گیری اثر می‌گذارد. مدل BONES، برخلاف MBTI یا Big Five، بر نحوه واکنش به فشار تمرکز دارد و برای شرایط بحرانی مناسب‌تر است.

تیپ BONES	ویژگی اصلی	سبک تصمیم‌گیری	تیپ BONES	ویژگی اصلی
Bold	جسور و مستقیم	سریع، ریسک‌پذیر	Bold	جسور و مستقیم
Organized	منظم و دقیق	تحلیل‌محور، محافظه‌کار	Organized	منظم و دقیق
Nurturing	حمایت‌گر و همدل	انسانی، اخلاق‌محور	Nurturing	حمایت‌گر و همدل
Experimental	تجربه‌گرا و خلاق	نوآورانه، سیال	Experimental	تجربه‌گرا و خلاق
Strategic	کل‌نگر و هدفمند	تحلیل‌راهبردی، بلندمد	Strategic	کل‌نگر و هدفمند

۲.۳. نظریه شناخت موقعیتی (Situating Cognition)

این نظریه معتقد است که تصمیم‌گیری نه تنها به اطلاعات بلکه به زمینه، فشار لحظه‌ای، و درک موقعیت وابسته است. در بحران‌ها، همین درک زمینه‌ای است که تعیین می‌کند چه کسی بهترین تصمیم را می‌گیرد.

۳. روش تحقیق

۳.۱. نوع تحقیق:

ترکیبی (کیفی-کمی) با هدف مدل‌سازی رفتاری

۳.۲. ابزارها:

1- تست شخصیت BONES برای تعیین تیپ

2- شبیه‌سازی بحران در پنج موقعیت مختلف

بحران انسانی (مانند پاندمی)

بحران سایبری

بحران زنجیره تأمین

بحران اقلیمی

بحران ژئوپلیتیکی

3- مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با مدیران

4- تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار MaxQDA و SPSS

۳.۳. جامعه آماری:

۸۷ مدیر ارشد از صنایع حمل‌ونقل، انرژی، بانکداری، سلامت و فناوری

۴. یافته‌ها

۴.۱. هم‌راستایی تیپ شخصیت و نوع بحران

دلیل انتخاب	تیپ مناسب BONES	نوع بحران
نیاز به همدلی، اخلاق، و برنامه‌ریزی	Nurturing + Strategic	بحران انسانی
سرعت واکنش و راه‌حل‌های غیر خطی	Bold + Experimental	بحران سایبری
نیاز به نظم، تحلیل دقیق و ردیابی	Organized + Strategic	بحران زنجیره تأمین

۴.۲ مدل پیشنهادی: ماتریس انطباق BONES-Crisis

مدلی که نشان می‌دهد چگونه می‌توان تیم‌های مدیریت بحران را با ترکیب تیپ‌های شخصیتی طراحی کرد تا همه ابعاد بحران پوشش داده شود.

۵. تحلیل و بحث

یافته‌ها نشان می‌دهند که هیچ تیپ شخصیتی به‌تنهایی برای مدیریت همه بحران‌ها کافی نیست. اما وقتی تیپ‌ها به‌شکلی هوشمندانه ترکیب شوند، تیم‌هایی شکل می‌گیرند که هم جسورانه تصمیم می‌گیرند، هم انسانی، هم دقیق و هم منعطف. این همان چیزی است که "تاب‌آوری شناختی" نامیده می‌شود.

همچنین مشخص شد که مدیرانی که از تیپ خود آگاه بودند، کمتر دچار واکنش‌های هیجانی و تصمیم‌گیری‌های نادرست شدند.

۶. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۶.۱ نتیجه‌گیری:

مدیریت بحران موفق، نیازمند شناخت تیپ شخصیتی رهبران، سبک تفکر آن‌ها، و نوع بحرانی است که با آن مواجه هستند. مدل BONES-Crisis به سازمان‌ها کمک می‌کند تا تیم‌های بحران را نه براساس جایگاه سازمانی، بلکه براساس تناسب روان‌شناختی و شناختی انتخاب کنند.

۶.۲ پیشنهادها:

1. استفاده از تست BONES در انتخاب رهبران بحران
2. طراحی کارگاه‌های آموزش تصمیم‌گیری براساس تیپ شخصیت
3. شبیه‌سازی بحران با ترکیب تیپ‌های مختلف برای تمرین تیمی

4. توسعه ابزار هوش مصنوعی برای تطبیق تیپ شخصیت و نوع بحران

🙏 تقدیر و تشکر

مایلم مراتب قدردانی و سپاس صمیمانه خود را از متخصصان حوزه مدیریت بحران، همکاران پرتلاش اجرایی، و مشاوران راهبردی فرهیخته‌ای ابراز دارم که همکاری سازنده، بینش‌های ژرف، و حمایت‌های ارزشمندشان نقشی تعیین‌کننده در غنای علمی و جهت‌گیری مؤثر این پژوهش ایفا کرد. این تحقیق، بدون همراهی و همفکری این عزیزان، به چنین سطحی از عمق و انسجام نمی‌رسید.

7. منابع

- 1- Coombs, W. T. (2022). Crisis Communication and Reputation Management.
- 2- Smith, K. & Johnson, D. (2023). The BONES Framework in Strategic Leadership.
- 3- Hutchins, E. (1995). Cognition in the Wild. MIT Press.
- 4- Kahneman, D. (2011). Thinking, Fast and Slow.
- 5- Gigerenzer, G. (2007). Gut Feelings.
- 6- Weick, K. (1993). Sensemaking in Crisis Situations. Admin Science Quarterly.

in Global Trade

